

Mieczysław Klimaszewski, Geomorfologija. 1098 s., 804 skic in kart in 2 lista kart v prilogi. Izdelala Državna znanstvena založba, Warszawa 1978

To je življenjsko delo upokojenega profesorja geografije in rektorja krakovske univerze ter enega najvidnejših poljskih geografov. V primerjavi z drugimi geomorfološki učbeniki in priročniki ima nekaj posebnosti. Po razmeroma obsežni zgodovini geomorfološke znanosti je dokaj slabo zastopana strukturna geomorfologija, toda številne geološke profile je najti skoraj v vseh ostalih poglavjih. Kar okoli pet šestin zavzema geomorfologija zunanjih procesov (glacialnih, denudacijskih, fluviodenudacijskih, kraških, sufozijskih, glaciofluvialnih, nivacijskih, termokraških, eoličnih, obalnih). Kot običajno, je na koncu procesov opisano delovanje človeka. Zanimivo je, da Klimaszewski izraza periglacial nikjer ne uporablja, niti ne za ožje (neposredno okoli ledenikov), niti za širše območje (med snežno in travno oziroma gozdno mejo). Kot primere prikazuje Klimaszewski številna tuja območja, toda po koncepciji in po ilustracijah le prevladuje poljsko ozemlje. Zato je razumljiv poudarek na procesih, ki prevladujejo na Poljskem in tistih, ki so sicer oblikovali poljski relief (glacialni, nivalni, sufozijski itd). Pri kraški geomorfologiji je dokaj obširno prikazan Dinarški kras, sicer pa je Jugoslavija slabše zastopana.

Glede modernosti vzbudi knjiga različen vtis. Posebno poglavje je posvečeno morfologiji Lune (s. 959—976), kjer so prikazane novejšje ugotovitve. Če je primerno prikazano tudi geomorfološko kartiranje kot ena od novejših geomorfoloških aktivnosti, ni čudno, saj je bil avtor knjige prvi predsednik takratne podkomisije za geomorfološko kartiranje, ki se je kasneje preoblikovala v komisijo za geomorfološko snemanje in kartiranje pri mednarodni geografski zvezi. Priložene izseke barvne detajlne geomorfološke karte pojasnjujejo med tekstom knjige sami avtorji teh kart. Razlaga nastanka mlajših nagubanih gora, vulkanizma in potresov ostaja brez omembe zdaj že ne več tako nove teorije tektonike plošč.

Knjiga je mišljena predvsem kot geomorfološki univerzitetni učbenik. Temu koristno služi seznam geomorfoloških terminov, ki so v knjigi opisani in ponazorjeni s številnimi skicami ter obilna ruska, poljska, nemška, anglosaška in druga literatura. Kot univerzitetni učbenik je po svojem obsegu že na zgornji meji uporabnosti. Z bogatim gradivom je knjiga obenem priročnik za geomorfološke raziskovalce, ki bodo iz vseh pomembnejših področij geomorfologije našli zgodovinske in stvarne podatke za vsako pomembnejšo temo. Bolj kot razvoj geomorfološke misli je v knjigi zastopan formalni razvoj sheme geomorfologije z vso njeno razvejano terminologijo.

Ivan Gams

Organizacja przestrzenna obszarów wiejskich, Biuletyn, zv. 101, PAN, Komitet przestrzennego zagospodarowania kraju, Warszawa, 1979, str. 168.

Na Poljskem so se proučevanj podeželja kot polifunkcijskega prostora intenzivneje lotili šele v zadnjih letih, in to predvsem v okviru poljske akademije znanosti. V kratkem času so bili doseženi pomembni raziskovalni rezultati, o čemer priča tudi 101. zvezek Biltena Komiteja za prostorsko izrabo pri PAN, ki objavlja izbor referatov z dveh zasedanj komisije za prostorsko organizacijo podeželja.

V devetih referatih je podano povojno prostorsko načrtovanje na Poljskem, značilnosti in klasifikacija podeželja ter stanje in načrti FAO na področju razvoja podeželja. Geografovo pozornost pritegneta predvsem dva referata: A. Stasiaka in W. Stole.

A. Stasiak na pregleden način predstavlja cilje in načine regionalnega planiranja podeželja na Poljskem. Avtor razdeli povojno planiranje na štiri značilna obdobja. Od prvih povojnih začetkov prostorskega načrto-